І чужому научайтесь, Свого не цурайтесь... — Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303 434-0237 434-0807 УНСоюз: 435-8740 — Тел. в Ню Йорку: — BArcly 7-4125 УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXIII. Ч. 185. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 5-го ЖОВТНЯ 1966 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, OCTOBER 5, 1966 No. 185. VOL. LXXIII.

ОСТАННІ ВІСТІ

Вівторок, 4-го жовтня 1966

В АМЕРИЦІ

ЗДА СПОДІВАЮТЬСЯ, ЩО НА З'ЇЗДІ президентів американських латинських держав будуть зроблені поважні кроки в тому напрямку, щоб об'єднати економічно всі країни Західньої Півкулі. Про це економічне об'єднання Латинської Америки вже тепер дискутується і передбачається, що може прийти до встановлення Спільного Латиноамериканського Ринку. ЗДА не належали б до цього економічного об'єднання, але вони підтримували б його економічно і морально. З'їзд президентів американських держав мав би відбутися в Перу, Чіле, Уругваї або в Коста Ріка. Найбільше правдоподібно, що З'їзд відбудеться в Ліма в Перу на початку весни 1967-го року.

УРЯД ЗБІЛЬШИТЬ ВІДСОТКИ ВІД МОРҐЕДЖІВ, за котрі ручить Федеральна Мешканева Адміністрація, з 5.75 до 6-ох відсотків. Це збільшення відноситься теж до морґеджів, що за них ручить Адміністрація Ветеранів. Це перше збільшення висоти морґеджів до 6-ох відсотків, яке є найвище згідно зі статутом, і вже третє збільшення морґеджів в цьому році, бо в лютому вони були збільшені з 5.25 до 5.50, а в квітні до 5.75 відсотка. Уряд мусів збільшити відотки від морґеджів тому, що збільшилися відсотки від позичок. Збільшення відсотків від морґеджів діткне тих всх, які схочуть будувати, або купити дім, і які вже мають морґеджі на своїх домах.

НІКСОН ГАДАЄ, ЩО ПЕРЕМОГА РЕСПУБЛІКАНЦІВ 8-го листопада спричинить те, що Уряд президента Джансона не буде збільшувати прибуткових податків, лише зменшить федеральні видатки на$ 6 до $ 8-ох більйонів. Колишній республіканський віце-президент Ричард М. Ніксон заявив, що Президент плянує збільшити прибуткові податки зараз після виборів, бо має клопоти при будові так званої величної суспільности. Коли республіканці здобудуть принаймні 30 нових місць в Конґресі, тоді, міркує Ніксон, Уряд зменшить федеральні видатки і не буде збільшувати прибуткових податків. Ніксон закликає не рвати тих тоненьких ниток, якими зшита єдність Республіканської партії.

АМЕРИКАНЦІ У ВІЦІ ПОНАД 16 РОКІВ викурюють річно пересічно по 215 пачок цигарок цього року, що є дещо меншим числом, бо в 1963-му році було рекордове число — 217 пачок річно. В 1964 число викурюваних пачок було зменшилося, бо тоді головний лікар ЗДА оголосив був звіт Дорадчої Комісії в справ курення, згідно з котрим курці тютюну вмирають вчасніше, як ті, що зовсім не курять. В 1964-му році на дорослого американця число викурених пачок цигарок річно виносило лише 209. Цього року число викурюваних пачок цигарок збільшується, хоч на пачках є пересторога, що „Курення може бути риском для здоров'я курця".

ГОЛДВОТЕР ПРОТИ РОМНІ, а Джевітс гадає, що мишиґенський губернатор Джордж Ромні є тепер найповажнішим республіканським кандидатом на пост президента в 1968-му році. Республіканський кандидат на президента в 1964-му році Беррі Ґолдвотер заявив на телевізії, що Ромні повинен вияснити республіканцям, чому він в 1964-му році не підтримував їхнього кандидата на президента, бо це хотіли б знати численні республіканці. Сенатор республіканець заявив на телевізії в Ню Йорку, що республіканці зможуть перемогти у виборах 1968-го року, коли республіканський кандидат на президента вповні позбудеться „лінії Ґолдвотера". Джевітс не виключає Ніксона в 1968-му році, але „нова постать і нова концепція були б кращі для американського народу".

У СВІТІ

ЯПОНСЬКИЙ УРЯД РІШИВ НАДАТИ одно з найвищих японських військових відзначень, а саме Ордер першої кляси „Святого Скарбу" — американському генералові Альбертові Вотсонові, високому комісареві на островах Рьюку, які знаходяться від кінця останньої світової війни під американською адміністрацією, з японським автономним правлінням. Ген. Вотсон відходить з того становища і на його місце приходить ген. Ф. Т. Унґер. Генерал Вотсон заслужився для піднесення добробуту японського населення Окінави.

ІНДОНЕЗІЙСЬКИЙ МІНІСТЕР ЗАКОРДОННИХ СПРАВ АДАМ МАЛІК ОПРОКИНУВ колишнє рішення президента Сукарна і заявив, що індонезійський уряд погоджується на переведення в Західньому Іріяні, колишній голляндській колонії Новій Ґвінеї, плебісциту щодо долі тієї країни. Коли в 1963 році Об'єднані Нації переконали Голляндію, щоб вона добровільно виреклась західньої Нової Ґвінеї в користь Індонезії, зроблено це з передумовою, що до 1969 року має там відбутися плебісцит. Однак Сукарно, як тільки перебрав там владу, відмовився дотримати те зобов'язання. Тепер він утратив в Індонезії фактичну владу і є президентом тільки з титулу.

У ТОКІЮ ПРОГОЛОШЕНО спільний японсько-філіппінський комунікат на закінчення відвідин філіппінського президента Фердинанда Маркоса, в якому ствердженo з жалем, що не видно швидкого кінця війни у В'єтнамі та висловлено тільки надію, щоб нові спроби замирення мали більше успіху, як дотеперішні.

КОЛИШНІЙ ЗАХІДНЬО-НІМЕЦЬКИЙ КАНЦЛЕР КОНРАД АДЕНАУЕР ЗАЯВИВ, що він підтримуватиме кандидатуру теперішнього голови нижчої палати німецького парляменту — бундестаґу — д-ра Евґена Ґерстенмаєра на канцлера. Аденауер, який має тепер 90 років, був завжди антаґоністом теперішнього канцлера, д-ра Людвіґа Ергарда. Ґерстенмаєр покищо заявив, що він ставиться льояльно до Ергарда і не кандидує, але противники Ергарда думають зактуалізувати справу зміни на становищі канцлера. Багато залежить від того, як 20-го листопада ц.р. вийдуть вибори у Баварії.

ФРАНЦІЯ МАЄ НА ПРОДАЖ ЛІНІЮ МАЖІНО — цілу сіть 400 фортів, разом із гарматами, підземних тунелів, що їх сполучують, застав, та різних інших укріплень, якими Франція хотіла зупинити німців в їхньому воєнному поході. Франція здвигнула була лінію Мажіно коштом 4 і пів більйона франків та вважала її „непереможною", — однак німецькі панцерні дивізії обійшли ту лінію могутніх фортифікації і здобули її в 1940 році властиво без вистрілу. Коментатори кепкують, що ті форти Мажіно годяться тепер щонайвище на годівлю печериць.

ФАХОВІ СТАТИСТИКИ В ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЯХ ВИРАХУВАЛИ, що при теперішньому зростанні населення світу і харчової продукції, за 15 років 15 мільйонів людей у світі не матимуть що їсти. Ті фахівці твердять, що вже за кілька років проблема голоду в кількох малорозвинених країнах буде найпершою проблемою Об'єднаних Націй.

Республіканці використовуватимуть расові заворушення у виборчій кампанії

Вшинґтон. — Республіканські політичні провідники заявляють, що расові заворушення будуть виборчою проблемою у виборчій кампанії цього року. Республіканський Координаційний Комітет дістав висліди опитування, які стверджують, що аж 58 відсотків опитуваних заявляють, що справа громадянських прав та заворушення расові у зв'язку з цією справою — є найважнішою внутрішньою американською проблемою. Опитування в червні цього року виявили, що тільки 44 відсотки опитуваних уважали, що справа громадянських прав є важливою внутрішньою проблемою. Колишній президент Айзенгавер заявив, що він турбується справою расових заворушень. В окремій заяві Республіканського Координаційного Комітету говориться про те, що Уряд президента Джансона не робить нічого, щоб забезпечити безпеку американським громадянам. Республіканець конґресмен Джералд Форд пригадував заяву віце - президента Гомфрі в Ню Орлінсі, в якій він сказав, що сам бунтувався б, коли б йому прийшлося жити в міських нетрах.

Сенат схвалив законопроєкт про створення Департаменту Транспортових Справ

Вашинґтон. — 29-го вересня Сенат більшістю 64-ох до 2-гох голосів схвалив новий Департамент Транспортових Справ. Подібний законопроєкт прийняла Палата Репрезенантів 30-го серпня, і тепер окрема Конґресова Конференція має узгіднити різниці в обидвох законопроєктах, поки можна буде вислати новий проєкт до підпису Президента. Цей Департамент буде 12-им в Кабінеті Президента. Він має об'єднати в собі всі плянування, досліди і справу безпеки різних видів транспорту, які досі були розділені між 35 різних урядових аґенцій, і які відносилися до летунського, залізничого, водного і наземного автомобільного транспорту. Економічними справами транспорту і надалі займатимуться такі аґенції як Рада Цивільної Аеронавтики, Міжстейтова Торговельна Комісія і Федеральна Комісія в справі електричної енерґії. Справами міського транспорту має займатися Департамент Міських і Мешканевих Справ. Новий Департамент Транспортових Справ затруднюватиме коло 90.000 працівників, і його річні витрати виноситимуть коло $ 6 більйонів, головним чином на будову нових автострад. Цей Департамент буде четвертим щодо числа затруднених працівників, і п'ятим щодо висоти бюджету.

Хто познайомиться з добродійством забезпечення в УНСоюзі, той напевно стане його членом — запевняє Йосип Лисогір

Нюарк. — Хто познайомиться з добродійствами забезпечення в Українському Народному Союзі, той цілком певно стане його членом — твердив головний предсідник УНС Йосип Лисогір тут на організаційних нарадах Окружного Комітету УНС минулої п'ятниці, 30-го вересня, закликаючи рівночасно секретарів Відділів УНС, щоб доконче подбали про познайомлення громадянства своєї околиці з цими добродійствами. Наради відбулися в приміщеннях Українського Народного Дому у вечерніх годинах і в них взяло участь 26 репрезентантів із 12 місцевих Відділів УНС. Наради відкрив і ними проводив голова Окружного Комітету Юліян Баранюк, а секретарювали В. Салабун і д-р О. Утриско. Й. Лисогір, доповідаючи про „Сучасний стан та майбутнє УНСоюзу", звернув увагу на непознайомленість загалу громадянства із забезпеченевою діяльністю УНСоюзу, бо тільки цим можна вияснити факт, що загальна кількість членства УНС нараховує сьогодні ще не повних 90 тисяч, а не бодай якого півмільйона. УНСоюз розпоряджає сьогодні 16 родами наймодернішого забезпечення на життя й його можна набути за дешевшу ціну, ніж у будь якій приватній забезпеченевій інституції. Обласний організатор і головний радний Степан Гавриш доповідав про організаційний стан нюаркської округи, стверджуючи, що цей стан не розвивається задовільно, дарма, що секретарі та урядовці відділів мають багато організаційної допомоги. Він попереджував, що неактивні секретарі мусять виявити нову активність, або уступити своє місце таким, що будуть працювати. На організаційні теми, як і про загальну активність говорили головна радна Анна Дубас, Юліян Баранюк та інші, забираючи голос в дискусії.

ПІД ЧАС ВІДКРИТТЯ ОСЕРЕДКУ СТУДІЙ ВОЛІ В БОСТОНІ ВІРДЖІНІЯ

Пане Професоре! Оберніться, бо фотографують! — закликали — можна б сказати — словом і ділом заст. гол. предсідника **УНС Володимир Сохан** і **д-р Нестор Процик** проф. д-ра **Романа Смаль Стоцького**, який завзято розмовляв з директором Осередку д-ром **Джаном М. Фішером** саме в тому часі, як фотографували приявну на відкритті українську групу. Біля д-ра Фішера стоїть усміхнений президент **УККА** і голова Крайового Комітету Тижня Поневолених Націй проф. **Лев Добрянський**, якого тримає під руку заступниця гол. предсідника **УНС** пані **Марія Душник**. Її чоловік, д-р **Володимир Душник**, дивиться на світ через чорні окуляри. Перший зліва — один з найбільш заслужених наших громадян - сеніорів, тепер уже емерит н, **Петро Задорецький**.

ЗДА висилають дальших 75.000 вояків до В'єтнаму

Сайґон. — Американський секретар оборони Роберт МекНамара має прилетіти до Південного В'єтнаму в найближчу неділю 9 жовтня ц. р. Він відлетить в суботу з Вашинґтону у товаристві голови шефів об'єднаних штабів генерала Ерла Вілера, асистента секретаря оборони для справ міжнародної безпеки Джана МекНотона й асистента секретаря оборони для публічних зв'язків Артура Сильвестра. Роберт МекНамара має перевести серію нарад з головним командантом американських збройних сил у В'єтнамі генералом Вільямом Вестморлендом, який безпосередньо перед тим відбуде на Гаваях нараду з головним командантом збройних сил на Тихому океані, адміралом Ґрантом Шарпом. Політичні відносини у Південному В'єтнамі та шанси мирного закінчення війни будуть предметом нарад МекНамари з амбасадором Генрі Кеботом Ладжом і південно - в'єтнамськими лідерами. Водночас повідомляють, що до весни наступного року будуть перекинені до Південного В'тнаму дальших 75.000 американського війська. Його тамошня сила має зрости до 400.000, при чому значно буде скріплене також американське летунство. Всі ці проблеми будуть предметом конференції 7-ох держав, які воюють проти комуністів у В'єтнамі, яка відбудеться в столиці Філіппін Манілі під кінець цього місяця.

Айзенгавер не був би проти атомової зброї у війні у В'єтнамі

Вашинґтон. — Колишній президент Двайт Д. Айзенгавер заявив 3-го жовтня на пресовій конференції, що він не виключав би атомову зброю у в'єтнамській війні. Він сказав дослівно: „Я не виключав би автоматично всього, отже і ужиття атомової зброї, щоб закінчити війну у В'єтнамі". Це вже друга заява Айзенгавера в цій справі, бо 2-го жовтня він заявив, що старався б якнайскорше закінчити війну у В'єтнамі та в цій цілі збільшив би відповідно американські збройні сили. Колишній президент казав, що коли вживається збройної сили, щоб осягнути запляновану ціль американської політики, то треба покористуватися всіма можливими засобами. Одночасно провідник демократичної більшости в Сенаті сенатор Майк Менсфілд виступив проти тих, які заявляють, що збільшували б збройні сили, щоб скінчити війну і при цьому критикують президента Джансона. Айзенгавер виступав на пресовій конференції у зв'язку з засіданням Республіканського Координаційного Комітету, що відбувався у Вашинґтоні. Колишній губернатор Ню Йорку і республіканський кандидат на президента Томас Дюї заявив, що Айзенгавер не рекомендує вживати атомову зброю, але він гадає, що треба так вести війну у В'єтнамі, щоб її якнайскорше виграти. На думку Дюї Айзенгавер думав тільки те, що не можна інформувати ворога про свої пляни, і що атомова зброя має бути тільки дипломатичним засобом до закінчення війни. Айзенгавер заявив, що він не вважає себе компетентним до того, щоб критикувати Уряд президента Джансона, який сдиний знає цю справу зі всіх боків, і тому може видавати найвідповідніші рішення. Сенатор Менсфілд сам критикував Президента, але він заявив, що кожна критика мусить бути конструктивна.

Відбулися перші поконвенційні збори Відділів УНСоюзу Ню Йорку і околиці

Ню Йорк. (Р. Г.) — Дня 30 вересня ц. р. тут в Українському Народному Домі відбулися перші поконвенційні збори Відділів УНСоюзу міста Ню Йорк і околиці.

О год. 8.00 ввечорі збори відкрив і ними проводив голова Окружного Комітету адвокат Іван Флис. Велика фреквенція присутніх, бо рекордове число 52 особи є доказом великого заінтересовання справами УНСоюзу. Адв. Іван Флис, відкриваючи збори, зазначив, що справді ню-йоркчани не пописалися на 26-тій конвенції, але це вина нас самих. Д-р Ярослав Падох — головний секретар УНСоюзу, проаналізував дотеперішні скромні успіхи УН Союзу на тлі величезного розвитку асекурації в ЗДА і закликав всіх до пожвавлення організаційної праці, з зокрема приєднування нових членів. Подавши стан праці Відділів Округи він рядом чисел, які недавно опубліковано за минулий рік, вказував на те, що коли пересічно на американську родину припадає $15,000 забезпечення, яке рівняється пересічному заробіткові голов родин за 23 місяці, то наші родини забезпечені лише номінально. Значне збільшення суми забезпечення є потрібне всім, хто дбає про свою родину і себе самого.

Із заввагами про працю Нюйоркської Округи виступили заступники гол. предсідника п. Марія Душник і Володимир Сохан та гол. радна п. Марія Демидчук. М. Душник вказувала на співпраці жінок з УНСоюзом, В. Сохан, як керівник рекордового відділу, заохочував до висловлення завваг і побажань приявних до Гол. Канцелярії, а М. Демидчук апелювала, щоб при-

(Закінчення на сторінці 2)

Хор української католицької парафії в Нюарку врочисто відзначив 50-річчя

Нюарк. — Минулої суботи, 1-го жовтня, тут у готелі „Ессекс Гавз" відбувся врочистий бенкет для відзначення 50-річчя теперішнього хору української католицької парафії св Івана Хрестителя, колишнього хору „Боян", одного із найстарших, якщо не найстаршого з існуючих українських хорів в Америці. Довголітнім дириґентом того хору, від 1909-го року, був проф. Теодозій Каськів, а від 1956-го року його дириґентом є Михайло Добош. Програму бенкету, в котрому взяло участь понад 300 осіб, започаткували коротким словом - привітанням М Добош та В. Салабун Молитву провів парох о. Д. Лаптута, а обов'язки тостмайстра виконував д-р Степан Ворох. Слово привітання виголосив посадник Нюарку Гюґ Адонізіо, пошанувавши проф. Теодозія Каськова та гостя з Европи, проф. Андрія Гнатишина, передачею їм символічних ключів міста. Під час бенкету промовляли гол. предсідник УНС Йосип Лисогір, гол. предсідник „Провидіння" о. декан Мирослав Харина, адв. Іван Романишин і д-р Степан Ворох, а в мистецькій частині програми виступала солістка Галина Андреадіс при фортепіяновому акомпаніяменті Ольги Дмитрів. На закінчення хор-ювілят під гостинною дириґентурою проф. А. Гнатишина відспівав молитву.

Папа прославляє Кардинала Сліпого за його вірність Церкві

Рим. — Папа Павло VI написав Верховному Архиєпископові, Кардиналові Йосифові Сліпому окремого листа з нагоди 50-річчя священства Владики і в тому листі прославляє його за його вірність Христовій вірі і Церкві. „Завжди готовий вмерти за Церкву — писав Папа — Ви пережили з небувалою терпеливістю і силою немалі терпіння в ім'я Христа. Це насправді є додатковою причиною, щоб славити Вас і вшановувати у Вашому пізньому віці". Католицька пресова аґенція, повідомляючи про цю подію, пригадує, що Кардинал Сліпий є тепер одиноким залілим з-посеред українських єпископів, що їх большевики виарештували під час останньої світової війни. Митрополита Сліпого арештували у Львові у квітні 1945 р. за „політичні злочини" й засудили на 10 років заслання на Сибірі. Після 8-ми років запропонували йому звільнення, якщо він перейде на православія, але він відкинув всі пропозиції почестей в православній ієрархії. Тоді засудили його на дальших 5 років. Його звільнили у 1958 році з забороною займатися церковними справами, але Митрополит, вернувшись до Львова, написав Пастирського листа до вірних, за який його знову арештували й заслали. Щойно у лютому 1963 року його звільнено.

Канадійське НТШ влаштовує свою XV Наукову Конференцію

Торонто. — В неділю і в понеділок 9 і 10 жовтня ц.р. відбудеться тут в залі школи св. о. Миколая при 2 Белвудс Евню XV-а Наукова Конференція Канадійського Наукового Товариства ім. Шевченка. У програмі Конференції, що її відкриє голова Канадійського НТШ професор Євген Вертипорох, передбачені доповіді з різних наукових ділянок: проф. Б. Будуровича, проф. Т. Залеського, д-ра М. Грещишина, д-ра Вс. Коритника, д-ра І. Метеля, проф. І. Теслі, проф. Гр. Лужницького, мґра П. Баб'яка, мґра М. Мельника, д-ра Мих. Гуцуляка і д-ра Мих. Марунчака. З актуальних доповідей будуть: про Михайла Грушевського в оцінці західньоевропейських та американських історіографів, про спотворювання творів О. Маковея в УССР, про біблію у творчій праці І. Франка, про історію українців Канади.

В Осередку Українознавчих Студій Вашинґтонської Семінарії почався академічний рік

Вашинґтон. — Осередок Українознавчих Студій почав новий академічний рік дня 29 вересня, у четвер, доповіддю проф. д-ра Володимира Гуцула, що працює в Каліфорнійському Університеті в Берклей. Доповідь була присвячена великій річниці Михайла Грущевського.. Прелеґент подав життєпис Грущевського і представив його вікопомний вклад у історію Східньої Европи. На тім тлі він оповів, як нові думки Грушевського відбилися й у американській славістиці, змалював її проблематику, та вказав на те, що вона ще й досі не позбулась перестарілих концепцій російської імперіялістичної історичної школи. Наступна доповідь відбудеться 4-го жовтня і буде присвячена вшануванню річниці Івана Франка. Доповідачем буде проф. д-р Роман Смаль-Стоцький. Чергове засідання Осередку визначено для вшанування сл. пам'яті першого українського Владики в ЗДА Сотера Ортинського, на якому виголосить доповідь Впр. о. декан М. Харина.

Інж. І. Заяць переобраний на голову Відділу Т-ва Українських Інженерів

Ню Йорк. — Дня 24 вересня. 1966 р. тут у приміщеннях Українського Інституту Америки відбулися звичайні Загальні Збори Метрополітального Відділу Т-ва Українських Інженерів. Під час нарад вислухано звіти Управи та Контрольної Комісії. Після довгої і терпкої дискусії над дотеперішньою діяльністю на внесок К. К. уділено одноголосно абсолюторії уступаючій Управі. Обговорено і схвалено плян праці, та бюджет на 1967 р.. Д-р Степан Ворох склав привіт від Українського Лікарського Т-ва, Відділ Ню-Йорк. Відчитано та обговорено обіжник Головної Управи Т. У.-І. А. в справі відзначення 20 - ліття Т-ва. Була дискутована справа Конвенції УКК. Відділ ТУІА заступатимуть в часі Нарад УКК делеґати: інж. Іван Заяць, інж. Ярослав Городецький. Керівні органи Т-ва вибрано в такому складі: голова (4-каденція) інж. Іван Заяць, Михайло Ільків, Володимир Гнатківський, Володимир Фриз, Любомир Калинич, Дмитро Дурбак, Зенон Глов'як.

Контрольна Комісія: Інж. Ярослав Городецький, Степан Косоноцький,, Роман Баранський. Номінаційна Комісія: Інж. Євген Іващків, Василь Мисак, Іван Мокрівський.

Зборами проводив інж. Богдан Рак, секретарював інж. Володимир Фриз.

Василь Дідюк в організаційній поїздці УНС в північній Канаді

Торонто. — В середу 5-го жовтня обласний організатор Українського Народного Союзу, його головний радний Василь Дідюк, виїздить в організаційну поїздку на північ Канади та відвідає такі місцевості, як Содбури, Кіркленд Лейк, Тимминс, Волдорф, Руан -Норанда, Су Сен Мері та інші. Ціллю цієї поїздки є відвідини існуючих там Відділів УНС та пожвавлення їх організаційної й громадської активности, організування нових відділів, нав'язання зв'язків з місцевими українськими церковними й громадськими установами та дальші заходи для розбудови УНСоюзу в тій частині Канади. Заплановану на довший час і широку скалю організаційну поїздку для пожвавлення праці та розбудови УНСоюзу в Західній Канаді відбуває тепер заступник гол. предсідника й директор Канадійської Канцелярії УНСоюзу Богдан Зорич.

Василь Дідюк

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник — UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Статті підписані їх авторами, не мусять відповідати становищу редакції.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N.J. 07303

Айзенгавер за вигру у В'єтнамі

Колишній президент і переможець у другій світовій війні Д. Д. Айзенгавер заявив минулої суботи в Шикаґо, що ступневе поширювання війни у В'єтнамі становить ніщо інше, як загрозу „для свобід, що їх ми боронимо", і радив негайно застосувати „таку силу, яка потрібна задля перемоги". Айзенгавер відмовився від ясної відповіді, чи він ужив би у В'єтнамі атомову зброю, але ствердив, що „коли б мені передали ту проблему, то я провів би кожну акцію, щоб виграти".

Стурбованість Д. Д. Айзенгавера зрозуміла. Раз-у-раз зустрічаються в американській пресі твердження, що поради і вказівки Пентаґону не можуть бути реалізовані внаслідок політичних міркувань. Раз-ураз згадується в репортажах воєнних кореспондентів великих американських газет і журналів про ремствування американських військовиків у В'єтнамі, які не можуть зрозуміти, чому їм, наприклад, забороняють бомбардувати у Північному В'єтнамі промислові об'єкти й майстерні зброї, якою користаються комуністи на південнов'єтнамському фронті. Відомо, що комуністичні партизани затопили були вже американський вантажний корабель, у вході до порту в Сайґоні й кілька днів тому знову заклали там міни. Однак, американське командування не дозволяє вживати будь-яких заходів, щоб зупинити доплив воєнних матеріялів до північнов'єтнамського порту в Гайфенґу.

У нюйоркському щоденнику „Ворлд Дженерел Трибюн" з 29 вересня ц. р. появилась була стаття синдикованого колюмніста Генрі Тейлора, в якій пригадує він дати, коли Америка перемогла такі мілітарні потуги, як Німеччина, на фронтах від Північної Африки почерез Сицилію й Італію до Нормандії та вглиб европейського континенту, і Японія, на велетенському просторі Тихого океану. А 300-тисячні американські збройні сили в Південному В'єтнамі мають нині проти себе більше комуністичного війська, як було його там три роки тому. Чому?!

Це питання хвилює всіх американських громадян і ще більше — всіх американських військовиків, які знають, що у війні „ніщо не може заступити перемоги". Американська громадська думка не страшиться „поширення" війни. Вона страшиться продовжування її в безконечність — без вигри. Цим слід пояснити обниження популярности президента Джансона, хоч величезна більшість народу підтримує в принципі його політику у В'єтнамі. Але нарід хоче рішучости і — перемоги.

Турботи про долар

У Вашингтоні можна зустріти тепер майже всіх грошових потентатів світу. 105 держав вислали до столиці ЗДА своїх фінансистів, які беруть участь у нарадах чотирьох найбільш відповідальних фінансових установ, а саме Міжнародного Монетарного Фонду, Міжнародного Банку для відбудови і розвитку (так званого Світового Банку), Міжнародної Фінансової Корпорації і Міжнародної Асоціяції для Розвитку.

Темою нарад усіх тих світових фінансистів є — гроші. Грізна міжнародна ситуація загрожує кризою світовій економіці. А загроза тієї кризи йде впарі з інфляцією. Окремі країни уживають запобіжних заходів у боротьбі з її проявами. Але інфляція доляра, який є основною валютою на світовому ринку, погрожує світовим фінансовим крахом.

В осередку уваги наради Міжнародного Монетарного Фонду. На цих нарадах ЗДА висунули думку для збільшення кредитів на відбудову й розбудову створити нову міжнародну валюту, яка не залежала б від запасів золота. Проти цієї пропозиції, що дістала підтримку чотирнадцятьох багатих і бідних держав, гостро виступила Франція, яка заявою свого представника, міністра економіки і фінансів Мішеля Дебре обстоювала давню основу монетарної системи — золото.

ЗДА заінтересовані у міжнародній допомозі не тільки з гуманітарного становища, але й господарського, бо господарський розвиток малорозвинених країн сприяє економічному пожвавленню в самих ЗДА. Та кожний американський долар, який іде за кордон, загрожує зменшенням запасу золота ЗДА. Коли б постала нова міжнародна валюта, яка не вимагала б золотого підкладу, ЗДА могли б навіть збільшити свої кредити для закордону без загрози зменшення свого запасу золота. Але це перечить політиці Франції, яка протягом лише останнього року виміняла понад 500 мільйонів долярів на золото.

Світова економіка у найбільшій мірі залежить від стабільности американського доляра. Зменшення видатків і збалянсування бюджету піднесенням податків — найпевніша база для здорового доляра.

„ЛИШЕ НАЦІОНАЛЬНОЮ СПІЛЬНОТОЮ ЗНАЙДЕМО ПРАВИЛЬНІ РОЗВ'ЯЗКИ"

(Слово Голови ПУН О. Штуля-Ждановича на бенкеті в Ню Йорку)

(1)

На мене впав важкий обов'язок заміняти на високому пості Голови Проводу Українських Націоналістів людину, що була не лише в ряді основоположників УВО й ОУН, але й в ряді співтворців Українських Збройних Сил, в ряді співтворців Української Держави та її найбільш відданих оборонців. Зовсім зрозуміло, що члени УНРуху, симпатики його, як також люди сторонні чи навіть противники, мають право знати мої погляди на основні проблеми нашої визвольної боротьби, як і життя в діяспорі. Мені ж мило бачити тут людей, яким ці справи не байдужі посеред пустелі байдужности та зневіри. Нас, тобто тих, що відчувають обов'язок дбати не тільки про себе, заливає хвиля поразницьких настроїв, гул голосів, що говорять про неминучий заник еміграції, що бачать Україну на смертному ложі, і під фразами бойового наставлення ховають в суті речі — атмосферу капітуляції, а та атмосфера може доводити тільки до опортунізму.

Як я бачу ці справи?

Певно, на еміґрації Україна не постане. Опинившись на чужині, ми підлягаємо природним законам світу. Ви мусите інтеґруватися в життя спільноти, що дала вам притулок і старт у життя вашим дітям. Нормально, що ви стали громадянами країни вашого поселення і маєте супроти неї обов'язки. Але націоналізм спирається на глибокій вірі в душу народу, в містичний кровний зв'язок, у не менш містичний духовий зв'язок. Ця віра підбудована історичним досвідом. Адже без державности протягом століть ми зберегли себе, не зважаючи на розторощуючий тиск окупанта. Нормально, що є втрати, будуть вони тим більше на еміґрації, якщо вона позбавлена поповнення з Рідних Земель. Але хто може сказати, як довго ще триматиметься залізна заслона між нами і Україною? Хто може сказати, як довго ще триматиметься Московська імперія? Може довше від нас, а може й ні. Шалені зміни, що проходять тепер у всьому світі, доводять, що темп історії змінився, як змінився темп нашого особистого життя. Колись імперії тривали довгі століття, тепер вони ліквідуються на наших очах протягом десятиліття. Десять років тому, коли я був у вас вперше, існувала ще свіжостворена Французька Спільнота, як спроба рятувати імперію. Сьогодні Франція вже забула болючу операцію деколонізації, звикла навіть до самостійности Альжиру.

У цій новій історичній перспективі наша еміґрація працює з вірою в те, що її труд причиняється до посилення визвольного процесу на Рідних Землях, а тому ми маємо злогу бачити висліди своєї праці не тільки в дуже далекому майбутньому, але й за нашого життя. Будучи громадянами країни вашого поселення, ви можете залишатися й залишаєтеся в духовому зв'язку з народом на Рідній Землі й працюєте для нього, а не лише для себе особисто. Це і є те, що дає нам силу витривати, дає силу кожному втомленому наснажуватися знову, дає силу тому, хто впав, вставати і йти далі.

Живемо в часи повної перемоги ідеї нації, яку підніс на нашому ґрунті український націоналізм. Поневолені нації визволилися, в багатьох випадках навіть без війни і пролиду крови, бо колишні колонізатори здали собі справу з того, що годі фальшувати поняття. Не всі визволені народи є зрілими націями, і тому деякі новопосталі держави мають страшні труднощі, живуть у кривавому хаосі. Але вони ніколи не погодяться на мир неволі, на невільницькі кітли з м'ясом, бо в них є почуття окремішности й бажання свободи. Вони визріватимуть, хто легше й скорше, хто довше й з більшими болями, але повороту до імперії не може бути.

Перемога ідеї нації і націоналізмів є основним знаком нашої доби. Коли хтось виступає проти націоналізму, розуміючи під тим нетерпимість, шовінізм чи нездоровий егоїзм, то це помилка в назві. І ми проти шовінізму, і ми проти винищування меншостей, і ми за співпрацю та співжиття народів і держав, але це не заперечує націоналізму, а саме його потверджує. Націоналізм бо вважає націю основною, історичною і незмінною клітиною життя людства. А коли так, коли нації будуть існувати вічно, то мусять жити одна з одною. Тому солідарність, пошанування прав іншого народу — основи нашого бачення майбутнього.

Колись, як реакція на імперіяльне поневолення, зродилась була теорія інтернаціоналізму. Віджила вона після цієї війни, як відповідь на нацистський расизм і винищування народів. Але інтернаціоналізм виявився повним абсурдом на практиці Московської імперії. Поневолені народи ніяк не збираються добровільно співжити, а тим менше вимішуватися з поневолювачем. Тому, сперта на фальшивих заложеннях, на насильстві й обмані, на реакційній теорії про вищість „старшого (московського) брата", на бажанні поневолити світ під прикриттям „визволення трудящих" Московська імперія мусить упасти. Ідеї бо свободи народів, ідеї націоналізму не можуть оминути її. Ці ідеї розсаджують її знутра, атакують іззовні.

Московська імперія опинилася в кліщах націоналізмів, з яких вона не може вирватися ніяким способом, крім капітуляції. Капітуляції перед справедливими бажаннями поневолених народів. Цим разом, у нашій добі, їй не вдасться вивернутися, як попереднім разом, під час першого розвалу в 1917 році.

І це Москва відчуває і йде на поступки. Щоб втримати т. зв. сателітні держави, вона дозволяє компартіям в них бути носіями національної ідеї з тактичних причин, щоб — наприклад — конкурувати з Церквою, як це бачимо в Польщі. В Румунії вона просто капітулює перед національною ідеєю, щоб втримати при владі компартію. Не може Москва до безконечности не допускати того ж в Україні чи Грузії, Білорусі чи Туркестані, що дозволяє в Польщі або в Румунії. Тим більше, що на відкритий масовий терор проти поневолених народів вона не може вже зважитися з огляду на Китай, що стоїть грізним драконом на її кордонах.

Ще такий недавній двоподіл світу на смуги впливів Москви й ЗДА — на наших очах розвалюється чи й вже розвалився. ЗДА перестали бути незаперечним лідером вільного світу, бо виросла европейська спільнота, союзна Вашингтонові, але не підпорядкована йому. Москва перестала бути центром комуністичного світу. Ідеологія комунізму безщадно банкрутує. Де є сьогодні пролетаріят в капіталістичному світі, що його комунізм збирався визволяти? Де є сьогодні солідарність бідних, коли недорозвинені економічно країни шукають співжиття з багатими західніми країнами? Де є — врешті — ідеологічна солідарність „соціялістичних країн", коли Пейпінґ заходить у щораз важчий конфлікт з Москвою, і то на твердій базі національних інтересів? Де є престиж „центру комунізму", коли він не може справитися з маленькою Альбанією чи мусить погодитися з юґославською „єрессю"?

На світову арену вийшли маси. Зросла роля одиниці, а з тим і роля малих народів. Народи втратили страх перед ядровою зброєю, і цим зменшено значення великих потуг. Китайська загроза змушує Москву до поступок капіталістичному світові й поступок поневоленим нею народам. Коли по війні могло здаватись і нам і нашим братам в Україні, що СССР непоборний, що його режим незрушимий, бо Москва в союзі з Вашингтоном, який не хоче війни, то сьогодні психологічне наставлення інше: немає тієї безнадійности, що була ще десять років тому. У світлі цієї аналізи українська визвольна проблема далеко не безнадійна, як пробують вмовити в нас вороги й „приятелі", як часом нарікають наші рідні слабодухи.

А й Україна не знаходиться на смертному ложі. Певно, ми зазнали на Рідних Землях і зазнаємо страшних втрат. Я вже не згадуватиму про голод і воєнні втрати, що значно порушили нашу біологічну субстанцію. Вже після війни ми зазнали втрат у людях шляхом репресій окупанта, шляхом вивозу молоді на цілинні землі. Зазнаємо їх день-у-день, бо найкращий елемент в значному відсотку вивозиться з України під різними претекстами: чи то на практику після покінчення шкіл, чи то на кращі становища в глибині імперії, чи то під тиском поліційних заходів, які кажуть, що спокійніше буде жити поза Україною.

(Продовження на 4-ій стор.)

Софія Парфанович

ВЕЛИКИЙ ВОРОГ

II

Коли хто не приніс цієї звички ще з дому, той, зі старшого громадянства, п'є, але дуже поміркованo, і тільки принагідно, з товариських оглядів. Їх еміґрація ані не погіршила, ані не поправила. Та гірша справа з нашою молоддю. Тою, що ніколи не чула правди про алькоголізм та про необхідність поборювати його. Молоддю, що не розуміє політично - самооборонної рації. Одна чи друга лекція в школі, коли ще молода людина не цікавиться цим питанням і не має доступу до алькоголю, забулися, не запали в свідомість. Осягнувши відповідний вік і засоби, вона кидається до алькоголю, на жаль, і інших наркотиків. Проти останніх часто пишуть у журналах і газетах, але проти алькоголю майже зовсім ні. А це — старий ворог, з яким зжилась Америка та й інші країни нашого поселення.

У протиалькогольній боротьбі Америка вела перед у період між двома війнами. Ця боротьба коштувала їй мільйони долярів і безлічі людських жертв. Її вона програла, бо перемогло зло, закорінене в людській вдачі, не тільки в нахилі до налогу, але й в противленні законам у використовуванні засобів контрабанди та великих на ній заробітках. Боротьбу з цим старим ворогом відсунули, передали її різного роду товариствам, що не виховують людину, а тільки приходять з допомогою, коли вже вона зовсім гине або стоїть на березі пропасти. Марні добутки!

Що ж діється у нас? Чи хто старається вплинути на молоду людину і повчити її, що вузька спершу стежка провадить до занепаду? На це питання ми не раз натрапляємо, коли бачимо, що діється. Не хочу цим сказати, що наша молодь надмірно й поголовно п'є. Є різні люди, як і в інших ділянках, так і в цій. Але страшно помічати хоч би на літніх оселях звички молоді і нещастя, що з них випливають. Розбити буфет, пограбувати громадське добро, забрати пиво чи що там знайдеться і урядити собі та друзям бенкет, ще й нахваляючись цим — на порядку денному.

Управи осель просто безсильні проти таких „геройських подвигів". Вони не відважуються на терен оселі закликати поліцію, тим більше, що вчинив то „син відомої, шанованої родини". Вони звертаються до батьків. Перша ж реакція батьків заперечувати й лаятись, мовляв, „це очорнювання, мій син ніколи цього не зробив би!". Щойно коли їм загрозять передати справу судові, маючи свідків розбою-грабунку, по застанові й охолонувши зі злости, вони укладають з управою оселі договір, кидають їй десять-п'ятнадцять долярів на направу буфету чи поламаних стільців і, обурюючись на „протигромадянське наставлення управи", погрожують, що більше туди не поїдуть. Але замість них їдуть туди хлопці, забираючи із собою дівчат, бо там можна здобути алькоголь безплатно „геройським способом".

Таких випадків багато! І відбуваються вони тоді, коли батьки сидять чемно й „культурно" в буфеті і самі п'ють. Так оселя має прибуток і промовчує справу. Бо як оприлюднювати її, коли втрату вирівнює пиття, пияцтво батьків? На молодь треба „заплющити очі", бо вона, мовляв, з того виросте, і їй знудяться молодечі витівки.

Ні, дорогі батьки! Коли алькоголізм перестане штовхати молодь до ексцесів, він увійде значно глибше. Він стане другою вдачею, звичкою молодих громадян. Вони вже не підуть розбивати буфети, бо, заробляючи, можуть купувати алькоголь. Вживаючи його у великій кількості, вони стають налоговцями, асоціяльними елементами і пропадають для громади.

Що так є, повчила мене збірка, яку я недавно переводила для одного з товариств. Я зайшла до буфету, сподіваючись там дістати кілька долярів на мою листу. Але даремно! Твереза людина, хоч і злостить її підсунена листа, все ж кине відчіпного доляра або чемно відмовить. Але їх, підхмелених і позбавлених поволічки культурности, нічого не стримує вилаятись і обернутись до збирача спиною.

Нещодавно я приступила до одного такого пана. Він заявив, що не має грошей. Я запитала: „За що ж п'єте?" Він вигорнув з кишені жмут долярів і сказав: „За це, і воно моє!" — Тоді дайте на листу те, що коштує одна чарка". Зареготався і сказав: „Вона не коштує майже нічого!" — „Тоді дайте те, що проп'єте, сидячи тут!" — „Я не дурний!" — заявив цей громадянин.

Один мій знайомий, якому я розповіла цю історію, сказав: „Добре вам так, не йдіть до шинку!"

Очевидно, можна було б не йти туди, де зустрінетесь з ворогом віч - на - віч, з його послужниками та жертвами. Бо з'являєтеся як дисонанс і затьмарюєте приємність. Своєю появою й доманганнями викликаєте злість, але й при тому, правдоподібне, підносите хоч крапочок тяжкої покришки, якою придавлюється совість.

Нещасні випадки, яких так багато на дорогах держави, як стверджує поліція, в більшості спричиняють нетверезі водії. Це переважно молодь, хоч є між ними й зрілі громадяни, що напившись, виїздять на дороги. По цих дорогах молодь женеться із недозволеною швидкістю і, наче дикі звірі, кидається на авта, звичайно працівників, що поспішають до праці. Дехто їде, обнявши правою рукою дівчину — вона ж, оця друга рука, не потрібна для ведення авта. Читайте статистику нещасних випадків на дорогах. Приглядайтесь їм на телевізійних екранах. Слухайте пополудневі розправи в суді. Все це — дуже повчальний матеріял. Батьки, що не навчили своїх дітей основ тверезости, не защепили їм зрозуміння небезпеки вживання алькоголю, даремне плачуть - розпачають над їхніми трупами, що згоріли у розбитих автах, або що їх з розторощених автомашин видобули рятівники.

А потім панахиди, квіти, поминки, газетні статті, некрологи... Мовляв, від того батькам полегшає. Тим батькам, що є головними винуватцями. Вони й школа повинні виховати молодь так, щоб вона не виїздила на дороги в нетверезому стані. Мудре правило каже: коли їдеш — не пий, коли п'єш, не їдь".

Поліція ув'язнює й карає нетверезих водіїв. На стовпах при дорогах великі жовті написи: „П'яні водії йдуть до тюрми". Але вони залишаються сухими написами на стовпах, бо водій спинить своє авто в наступному містечку і вип'є чарку-дві за здоров'я тих, що пишуть таке.

Батьки і школа. Школа і батьки. Два чинники. Про них до знудження пишеться й говориться. До них апелюється з різних приводів і з різними вимогами. Очевидно, в справі виховання дітей, протидіяння винародовленню і ін. Але я ніколи не читала і не чула, щоб їх закликали вести молодь по стежках тверезости. І тому вони для того не підготовані і не наставлені. Коли з необхідністю статевого освідомлення дітей вони скоріше або пізніше стають віч-на-віч, друге освідомлення щодо тверезости відсувають від себе, і до нього сливе ніколи не приходить. А це — кардинальний обов'язок батьків!

Для цього немає навіть допоміжних матеріялів. Маних довідників чи запитників з відповідями. Усе, що ми колись робили, залишилось - пропало там, звідкіля долетів до мене голос людини, що впродовж усього свого життя додержувалась слова, яке дала собі й „Відродженню". Там пропало воно, потонуло в морі зла, в яке штовхають наш народ займанці. А тут ми не видаємо нічого, бо — навіщо? І хто фінансуватиме? Хай школа...

Час приступити до поправи цього стану, час узятися до розв'язки не одного питання, сполученого з цим станом.

(Кінець)

● Конголійський уряд закинув Португалії, що вона організує у своїй колонії Анголі партизанів, які мають воювати проти легального конголійського уряду у користь колишнього прем'єра Конга Мойсе Чомбе, тепер політичного еміґранта. Португальський міністер закордонних справ звернувся до генерального секретаря Об'єднаних Націй У Танта, щоб той приїхав до Анголі і перевірив, що закиди конголійців безпідставні.

ЛУКА ЛУЦІВ

ІВАН ФРАНКО — БОРЕЦЬ ЗА НАЦІОНАЛЬНУ І СОЦІЯЛЬНУ СПРАВЕДЛИВІСТЬ

(88)

Цикл „Скорбні пісні" зачинається віршем „Не винен я тому, що сумно співаю". А кінчається тим, що „самі уста" складають скорбні пісні.

Склада їх сум:
Моя бо й народня неволя, то мати
Тих скорбних дум.

У „Нічних думах" поет виливає свій сум під час другого перебування в тюрмі в 1880 р.: „Гинь, гинь, хоч жити ще не вспів, і слід загине за тобою, розсиплеться, мов сніг весною, — лиш в серці тиск важкого болю, єдиний слід минулих днів" (XV, A, 37). В цьому циклі є прекрасна серенада „Місяцю, князю!", яку автор кінчає бажанням, щоб Місяць знайшов лік на море бездонне людськости:

Місяцю, князю!
В нітьмі будучого,
Знать, ти шукаєш
Зілля цілющого,
Зілля, що лиш цвіте
З-за райських меж...
Ох, і коли ж ти те
Зілля найдеш?..

Ми писали вище, яке важке було поетове життя після арештів, бо, як писав сам Франко, „засуд був вибив із колії Павлика та його", вони готувалися бути вчителями середньої школи, та після процесу це було неможливим. Рік 1882-ий переживав частинно Франко на селі, де не міг знайти відповідної духової атмосфери. 10-го грудня 1882-го року Франко написав найпесимістичніший вірш в цілій своїй творчості: „Пісня геніїв ночі". Цей вірш промовчують в Україні, але нам треба його згадати, бо він друкується в творах поета, і дехто на його основі пише про світогляд І. Франка.

Цей вірш назвав А. Крушельницький „незвичайним в поетичній творчості Франка, в творчості того поета — співця життя-боротьби. І тільки на тлі тодішніх життєвих обставин поета і на тлі усієї його творчости того часу цей вірш стає зрозумілим. Сей вірш — се розпучливий крик душі. Се момент у житті людини, коли доконче мусить прийти якась зміна. Так далі жити годі" (ст. 61-62). Ось якими словами передає зміст цього вірша вище згаданий критик.

„Генії ночі кличуть на своє лоно всіх — так тих, що обезсилені життєвою боротьбою, як і тих, що розпустили свої крила до першого розмаху, тих, що літа склонили їх скронь, і тих, що в їхньому серці рай весни... На лоні тих геніїв ночі забуття і спокій для всіх. Життєвий мандрівник складає своє тіло у вир бездонний" (ст. 62).

А що з духом?

А дух? Се іскорка лишень,
Се огник, нервів рух!
Розпадесь мозок, то й огень
Погасне, згине дух.
Воскресних не лякайсь казок,
Хай для дітей вони!
Останній біль — побідний крок!
Засни! Засни! Засни!

(XV, A, 42-43)

Ростислав Заклинський у книжечці „Світогляд Івана Франка" (Львів, 1916, ст. 13-15), на основі цього вірша робить висновок про світогляд Івана Франка, але партійний товариш із Радикальної партії А. Крушельницький обережніший від молодого Заклинського і каже, що „сильний дух поета отрясається з хвилевого упадку. Франко небаром після написання сього вірша виривається з пут сісї духової інерції, їде з села у Львів і тут зачинає ряд років серед гарячкової журналістичної роботи" (ст. 62).

Можна б тут запитатися Р. Заклинського і самого Франка, чи оця „іскорка, цей нервів рух і цей огник" може бути тим „вічним духом революц'онером", який „тіло рве до бою", який „о власній силі йде", і „простується, міцніє, і спішить туди, де днів?" Заклинський твердить, що Франко був моністом, це значить, що він вірив, що „людина і світ складаються не з двох чинників, духа і матерії, як вчить дуалізм, а тільки з одного" (ст. 13). Але ж Франко у „Вічному революціонері" пише, що „дух о власній силі йде!" — що свідчило б про те, що дух самостійний від матерії. Та пізніше ми матимемо нагоду побачити, що говорити про „монізм" — це значить дуже спрощувати справу Франкового світогляду.

Тут конче треба згадати Франків вірш, написаний ще в тюрмі 1878 року під заг. „Товаришам з тюрми" і надрукований у „Громадському Друзі" того ж року. Цікаво, що Франко не передруковував цього вірша у збірці „З вершин і низин" ані 1887, ані 1893 року, але надрукував його зі змінами, які злагіднювали первісну редакцію, аж у збірці „Давнє й нове" (Львів, 1911 р.) та в збірці „Із літ моєї молодости" (1914).

Про відношення Франка до релігії сподіваємося пізніше згадати, тут лише зазначимо, як Франко змінив цей вірш, який дехто уважає за доказ Франкового безбожництва. В 1878 р. одна строфа цього вірша виглядала так:

Не моліться вже більше до Бога:
„Хай явиться нам царство Твоє!"
Бо молитва слаба там підмога,
Де лиш розум і труд у пригоді стає.

В 1911 р. Франко змінив цю строфу так:

Не моліться вже більше до Бога:
„Хай явиться нам царство Твоє!"
Бо молитва слаба там підмога,
Де роботи й ума не стає.

(XV, A, ст. 45; Б, ст. 296).

Нехай пам'ять про нього зберігається серед нас!

(Про вшанування пам'яті Євгена Приходька)

Мабуть, найвірнішим показником культурного рівня людини і суспільства є ставлення до тих, що відійшли від нас, а саме — вшанування їх пам'яті і догляд за їх могилами. Але теперішній процес технізації життя робить людей реалістами, руйнує родинні сантименти. Люди починають швидше забувати про дорогих покійників.

Д-р Євген Приходько

Прибули ми соняшного 18 вересня на український цвинтар у Бавнд-Бруці, щоб узяти участь у посвяченні пам'ятника на могилі померлого голови Представництва В. О. УНРади і провідного діяча УНДС д-ра Євгена Приходька. Біля могили зібралося чимало людей з Ню Йорку, Нюарку, Філядельфії та Нюбронсвіку. Чин посвячення пам'ятника перевів Архиєпископ Мстислав з участю протоєрея Желихівського. Добре співав хор. Владика Мстислав пригадав, як він ще 17-річним юнаком запізнався в Кам'янці-Под. з Є. К. Приходьком, що належав тоді до кола активної і високосвідомої української інтелігенції.

Після посвячення пам'ятника всі присутні оглянули вартісний музей - архів, який радимо побачити кожному українцеві. Потім дружина Покійного д-р Тетяна Приходько запросила всіх на поминальну трапезу, яку п. Лютий-Лютенко підготував під деревами. За столами розмістилося понад 50 осіб. Серед них, крім дружини, донька сл. п. Євгена Кіндратовича Марина Задояна з чоловіком Юрієм та його батьками, Владика Мстислав, о. Желихівський та численні друзі і приятелі Покійного. За кавою люди розговорилися, пригадували епізоди з життя і праці Євгена Кіндратовича, його індивідуальні прикмети та почуття й ідеали, які визначили зміст його життя. Д-р Приходько відзначався урівноваженістю, толерантністю, оптимізмом і високим рівнем товариської культури. Він працював без самореклями, стоїчно переносив труднощі й невдачі та уникав докорів. Євген Кіндратович мав ще одну дуже вартісну рису, відсутність почуття групової вищости і непомильности, і тому в гостинній домівці панства Приходьків збиралися як представники кол. УНР-івської еміграції, так і втікачі з УРСР, і насолоджувалися атмосферою взаємної пошани і зрозуміння.

Дай Боже, щоб ми мали якнайбільше таких культурних діячів з широкими прогресивними поглядами!

Нехай пам'ять про Нього зберігається серед нас!

А. Гудовський

Перевидано книгу пполк. Ол. Доценка про Зимовий Похід Армії УНР

Ню Йорк. — Заходами і накладом Президії Ордену Залізного Хреста Армії УНР, що її очолюють ген. О. Загродський та майор Іван Винник, перевидано тут фототипічним способом відому працю історика українських визвольних змагань пок. пполковника Армії УНР Олександра Доценка п. н. „Зимовий Похід (6. 12. 1919 — 6. 5. 1920)". Першим виданням ця книжка появилася була, як 1-а книга Історичної Серії Праць Українського Наукового Інституту у Варшаві в 1932 році. У своїй цінній праці автор використав крім численної історичної і мемуарної літератури також багато архівних матеріялів, оригінали яких сьогодні здебільшого загинули. Книжка складається з двох частин — історичної студії про Зимовий Похід 1919-20 років (152 сторінки) та відділу матеріялів і документів - доповідей, наказів тощо із даного періоду визвольних змагань (на 213 сторінках). Додані до книжки також покажчики імен, назв військових частин і географічних назв, як також основна карта операцій Зимового Походу та схеми окремих боїв. Книжка оправлена в полотно, видана на доброму папері і в продажу коштує сім долярів.

О. Войценко високо оцінила документальну вартість „Свободи"

Вінніпеґ. — На засіданні УВАН у Канаді, 23-го вересня, пані Ольга Войценко доповідала про свою недавну студійну поїздку по східній Канаді й ЗДА. Працюючи над своїм „Літописом українського життя в Канаді" вона збирала доповняльні матеріяли від українських поселенців в Онтаріо. Для провірення деяких даних вона відвідала теж редакцію „Свободи". Вона високо оцінила документальну вартість цих річників не тільки для українського життя в ЗДА, але головно для канадійських українців, бо, як відомо, перший український часопис у Канаді „Канадійський Фармер" появився щойно в 1903 році. Прелеґентка підкреслила порядок і піклування УНСоюзу в збереженні перших річників „Свободи" та доступність їх для дослідника минулого Північної Америки.

Н. Н.

Протестують проти двомовности Ню Йорку

Ню Йорк. — Від деякого часу в місті Ню Йорку різні повідомлення появляються в двох мовах: англійській та еспанській. Так на приклад у вагонах підземної залізниці Ню Йорку маємо написи і в англійській і в еспанській мові. Губернатор стейту Ню Йорку апробував нові формуляри для переведення іспиту на водія автомашини у двох мовах: англійській і еспанській. Проти цієї двомовности запротестував польський щоденник „Нови сьвят" у вступній статті в числі з 28 вересня, називаючи це дискримінацією всіх інших національних груп, яких у Ню Йорку багато. Польська газета пише, що на приклад у Боффало відсоток польського населення далеко вищий, ніж відсоток порторіканців, які вживають еспанської мови, в Ню Йорку, але поляки в Боффало не вимагають від міського уряду, щоб розпорядки міського уряду виходили у цьому місті також у польській мові.

Мілвілл, Н. Дж.

РОКОВИНИ ІВАНА ФРАНКА

18 вересня українська православна громада короткою, але щирою молитвою згадала 40-річчя з дня смерти Івана Франка. Після богослуження зібралася громада в парохіяльній залі, щоб віддати пошану Іванові Франкові з нагоди 110-ти річчя з дня народження.

Святочні Сходини відкрив секретар Громади Сергій Козачук, вітаючи гостей і парохіян. Попросив уставанням та однохвилинною мовчанкою вшанувати великого Каменяра.

Ведення святочних сходин передав предсідникові асамблеї Василеві Никитичеві, який представив учасників асамблеї, студентів. Ось вони: Козачук Володимир, Люлька Ліля, Люлька Микола, учительки — Савчук Євгенія, Кийдич Ніна та культурноосвітній референт — Федір Савчук.

Присутні, —коло 60 осіб, уважно вислухали біографію та реферат про многосторонню діяльність титана праці та генія українського народу з уст членів асамблеї та познайомилися з деякими поезіями з уст деклляматорів: Дарія Цапар — „Земле, моя всеплодючая мати". „Як почуєш вночі", та Іван Ковальчук — „Чого являєшся мені у сні?"

Виголошено або прочитано уривки з „Каменярів" і з поеми „Мойсей" та „Пролог" до цієї поеми. На заклик предсідника Асамблеї присутні зложили дол. 35.45 на Катедру Українознавства і будівельний Фонд Парохії, а Наида Іван поділився своїми спогадами.

Присутні були вдоволені з участи молоді.

Годиться додати, що громада цього року не оминула жадної нагоди, щоб дотриматися доброї традиції піонерів — збірки на народні цілі. 29 травня 1966 влаштовано Академію з нагоди 40-річчя з дня смерти Головного Отамана Симона Петлюри. Програму доповнили гості: артистка Людмила Сердюк — деклямувала Миколи Щербака „Отаман Петлюра", а оркестра — батько з двома синами на сопілках, — Сергія Ковальчука виконала „В'язанку". Збірка на інвалідів дала долярів 39.84.

Роковини Тараса Шевченка вшанували учні парафіяльної школи, доповнені гостем Юрієм Головінським, відогравши п'єсу „Тарас-пастушок", і деклямаціями та співом. Збірка на телогічну освіту — дол. 31.05.

Січнева збірка під час Свята Незалежности та Соборности до фонду допомоги бідним принесла долярів 35.35.

Працьовите Сестрицтво кожноразово приготовляло перекуски та каву, жертвуючи свою працю на добро громади й церкви.

Ф. Савчук

Українські бібліотекарі в Ню Йорку активізуються

На доручення містоголови Товариства Українських Бібліотекарів Америки (ТУБА) мгр Р. Ільницького відбулося 22го вересня в Народнім Домі засідання Нюйоркських членів Головної Управи ТУБА, яке відкрив і проводив сам містоголова мгр Р. Ільницький.

Обговорено справу відбуття Наукової Конференції Українських Бібліотекарів з Ню Йорку та околиці в листопаді ц. р., пов'язаної з першими ширшими сходинами українських бібліотекарів з метою заснування в Ню Йорку Відділу ТУБА.

В програму Наукової Конференції Українських Бібліотекарів входили б короткі доповіді мгр. Р. Ільницького про „Професію українських бібліотекарів колись і тепер в ЗДА", мгр. Л. Абрамюк про „Українські серійні видання в Американських довідниках", мгр П. Гоя про „Українські організації та діячі в англомовних довідниках", мгр Ів. Кобаси про „Каталогера, як бібліографа україніки" та д-ра Ол. Соколишина „Про стан англомовної бібліографії україніки".

Конференція передбачається в Українськім Американськім Інституті з участю бібліотекарів, представників наших наукових інституцій як НТШ та УВАН, як також наших професіоналістів, лікарів, інженерів, економістів, кооператорів, університетських професорів, лісників та широкого нашого громадянства.

Перед або після конференції відбудуться збори українських бібліотекарів Ню Йорку й околиці в цілі створення Відділу ТУБА в нашій метрополії, де плянується при Українськім Амер. Інституті в недовзі зорганізувати Український Бібліографічно Довідковий Центер (УБДП) з участю наших наукових, професійних та громадських організацій. Голова ТУБА д-р Р. Верес доручив довершити переговори в тій справі з Українським Амер. Інститутом містоголові мгр Р. Ільницькому, секретареві мгр Ів. Кобасі та голові статутової комісії ТУБА д-р О. Соколишинові. Відчитано листи проєкти пляну праці та фінансів Українського Бібліографічно - Довідкового Центру, виготовлені управою та підписані головою ТУБА д-р Р. Вересом з Шикаґа. Запропоновано устійнити остаточну назву ТУБА на Українсько - Американська Асоціяція Бібліотекарів подібно як звучить американська назва тої професії, згуртованої в „Амерікен Лайбрері Асошіейшн - АЛА". Правда — це асоціяція американських бібліотек, однак українці професійні бібліотекарі, працівники в цих установах, можуть цілком добре називати себе Українською Амер. Асоціяцією Бібліотекарів, але це справа для вирішення статутової комісії та загальних зборів ТУБА, однак пропозиції відносно назви ТУБА прохається надсилати всім заінтересованим в цій справі на адресу голови ТУБА до Українського Нац. Музею в Шикаґо, Ілл.

Порушено справу сторінки ТУБА в щоденнику „Свободи", яку висднав містоголова Дм. Штогрин при відвидинах УНС і „Свободи" літом цього року. Ред. того листка д-р Ол. Соколишин повідомив, що відбув розмови в цій справі з головним ред. „Свободи" А. Драґаном, який заявив йому, що ця сторінка, на його думку, не може бути періодичною з огляду на брак місця в часописі, і може появлятися неперіодично час від часу. Та бібліотекарям слід збирати матеріяли і передавати для редаґування управі ТУБА, яка має вже таку сторінку в журналі „Овид", дир. М. Денисюка в Шикаґо, за що слід бути йому вдячним, друге її число є вже в розпродажі.

Матеріяли ТУБА слід ще помістити в сторінці „Свободи", що мала б появитися ще перед відбуттям Наукової Конференції Бібліотекарів в листопаді ц. р. При тій нагоді порішено теж зарекомендувати ред. „Свободи", органу УНС, дати змогу змікрофільмувати чимскорше часопись „Свободу" Нюйоркській Публічній Бібліотеці, яка має вже такі мікрофільми її від початку до 1923 р. і чим скорше доповнити її до 1960-их років, бо це є цінним джерелом дослідів історії українського життя в світі, зокрема Американської й Канадійської України.

Це уможливить запропоновану гол. ред. А. Драґаном виготовлення індексу „Свободи" українськими бібліотекарями, про що слід пам'ятати Культурній Комісії УНС і самій ред. „Свободи". Бібліотека змікрофільмує її безкоштовно, і тоді всі університети та славістичні бібліотеки у світі можуть такі індекси „Свободи" за невеликий кошт придбати та навіть зробити з них зераксові відбитки.

На закінчення д-р Ол. Соколошин поінформував, що був запрошений українськими інженерами від українських бібліотекарів на наради українських професіоналістів, скликаних 21 вересня ц. р. до Українського Амер. Інституту в Ню Йорку, де дискутовано справу поширення Екзекутиви УККА членством українських професійних організацій, як лікарі, інженери, купці, економісти, університетські професори, лісники, бібліотекарі, тощо. Він заступав там думку, що може від усіх професійних організацій буде трудно добитися репрезентації в Екзекутиві УККА, однак вони можуть бути в Політичній і Красвій Раді.

Д-р Ол. Соколишин

Проф. д-р Мічелл Задрожний кандидує в окрузі Шикаґа на комішинера

Шикаґо. — Д-р Мічелл Задрожний, професор у Райт-коледжі, кандидує на комішенера в Кук - повіті шикаґівської округи. Він народився і студіював у Шикаґо і дістав в Шикаґівському університеті диплом доктора філософії з географії. Під час останньої світової війни був старшиною в американському летунстві. В неділю 9 жовтня ц. р. буде відкрита голозна кватира для його виборчої кампанії при 2435 Вест Шикаго Евеню, о годині 1 пополудне. Гостей прийматимуть між 1 і 3 годинами кавою і тісточками. Д-р Задрожний кандидує від Республіканської партії. Разом із д-ром Задрожним кандидує на становище президента Ради в названому Кук -повіті шериф Ричард Оджілві, давній приятель українців, який палко підтримав кандидатуру д-ра Задрожного. В найближчу неділю, на відкритті виборчої домівки в дільниці, що її українці замешкують у великому числі, вони матимуть нагоду познайомитеся з названими двома діячами, зокрема з професором д-ром Мічеллем Задрожним.

Проф. д-р М. Задрожний

Відбулися перші поконвенційні збори Відділів УНСоюзу Ню Йорку і околиці

(Закінчення зі стор. 1-ої)

ступити до організації „Балю Союзівки", який повинен відбутися в 1967 р. Українському Народному Домі в Ню Йорку а дохід призначити на потреби Окружного Комітету міста Ню Йорку.

Після цього розвинулася жива дискусія. Андронік Копистянський бажає щоб УНСоюз поставив на Союзівці пам'ятник Іванові Франкові, як також порушив справу приєднування нових членів.

Д-р Василь Палідвор, Михайло Салдан, Петро Кучма, Богдан Ластовецький, Михайло Ковальчук, Іван Василишин — апелювали до Екзекутиви УНСоюзу, щоб за всяку ціну хмародер УНСоюзу здвигнути в Ню Йорку, а не де інде. Всі дискутанти уважали, що Ню Йорк є центром світової політики й всі репрезентації світу є в Ню Йорку, то й ми зробимо велику кривду самі собі, коли не подбаємо про це, щоб репрезентативну будівлю УНСоюзу збудувати таки в Ню Йорку. Присутні одноголосно підтримали дискутантів, як І. Флис перевів голосування. Одноголосно всі присутні за дім УНСоюзу в Ню Йорку.

Вол. Сохан давав деякі пояснення відносно побудови приміщення для УНСоюзу, як також і на інші запити а д-р Я. Падох відповів на запити організаційного характеру. В дискусії брали також участь д-р А. Соколишин, д-р Василь Вишиваний, Микола Шпитко.

Згодом Іван Флис представив всім нашого кандидата до конґресу ЗДА адв. Володимира Т. Дармопрая, який кандидує на конґресмена з 3-го виборчого дистрикту в Філядельфії. В. Дармопрай прямо одушевлений підтримкою українців у його виборчій кампанії і приrік, що якщо буде вибраний на конґресмена, не забуватиме про українську справу „так мені Боже допоможи!" — закінчив він свою коротку бесіду. На прохання голови п. Флиса забрав слово д-р Яр. Падох висловлюючи радість, що ми ростемо і вкінці беремо живу участь в політичному житті цього краю. Є дуже важним для етнічних груп мати свого свого представника де б то не було. Присутній адв. Володимир Стек, який цього року кандидував на асамблімена в Олбані, вітав адв. Дармопрая і бажав йому успіхів та заповів що сам поведе живу кампанію за вибір асамблімена від українців в Ню Йорку. Іван Флис закликав всіх до грошових дотацій, бо кожна виборча кампанія зв'язана з великими коштами і подав адресу куди спрямовувати пожертви: нюйоркській касі — The Committee for Election of Walter T. Darmopray to U.S. Congress, John O. Flis, Tresaurer, 98 Second Ave., New York, N.Y. 10003.

На окружних зборах Вол. Клозник перевів збірку. Промовляв також Р. Карбівник з Філядельфії, керівник виборчої кампанії п. Дармопрая.

В зборах уперше взяли участь відпоручники віддаленого від Ню Йорку 16 Відділу УНС в Спрінґ Веллі, в особах предсідника М. Зайдака, секретаря М. Москаля і касира І. Смолія. Їх тепло привітав голова І. Флис.

Д-р В. Вишиваний запросив приявних, Відділи й особи, на сорокалітній ювілей Товариства „Дністер", 361 Відділ УНС, який відбудеться 29 жовтня ц. р., а п. В. Козіцький запросив на 50-річчя свого Відділу ч. 8 в Йонкерсі, який готується на 6 листопада ц. р. Секретар Секретар 327 Відділу в Гемпстеді, А. Копистянський запросив приявних до участи в вечорі молоді, який щороку підготовляє молодь його Відділу.

Спільною перекускою біля півночі закінчено цю організаційно-товариську Союзову поконвенційну Зустріч.

Роман С. Голіят

„ОБКРАДЕНІ ДОЛЕЮ"

Чому він (або вона) не хоче їхати працювати на село? Чому він (або вона) втік із села?

Роман Федорів, кореспондент „Молоді України", який пише про це в часописі з 3 вересня, розповідає, що комсомольські організації тепер уже просто закріплюють молодь на роботі в колгоспах.

Однак, легше закріпити в колгоспах випускників середніх шкіл, каже він і ставить питання: — А хто буде „прищеплювати" любов до села педагогам, бібліотекарям, фахівцям сільського господарства, тим, які поклали свої дипломи в глибокі валізи і працюють продавцями по крамницях, аби тільки бути в місті? Хто має виховувати людей дипломованих, які у селах сумують над своєю „обкраденою долею"?

У столиці стейту Мейн відбувається мистецька виставка Северина Борачка

Оґаста, Мейн. — У приміщеннях бібліотеки у столиці стейту Мейн Оґасті відбувається саме малярська виставка визначного українського мистця Северина Борачка. Северин Борачок — це уродженець соняшного Поділля. Він студіював малярство в Краківській Академії, а від 1924 року перебуває на еміґрації. Довгі роки мистець Борачок працював у Парижі, де й здобув собі ім'я своїми краєвидами, портретами і натюрмортами. Після другої світової війни мистець Борачок влаштував цілий ряд своїх мистецьких виставок. В той час відбулось також декілька виставок картин Северина Борачка у Ню Йорку й Філядельфії, що їх спонзорувало Об'єднання Українських Мистців в Америці. В останніх роках мистець Борачок присвятився більше мозаїці і майоліці і в цій творчій праці здобув великі досягнення. Найновіша виставка Северина Борачка в Оґасті показує саме крім малюнків також мозаїку. Виставка втішається великою увагою американської публіки. Стейт Мейн замешкує громада американських інтелектуалістів, які й зацікавились українським мистцем. Українців в Мейні відносно небагато, хоч клімат цього стейту дуже подібний до підсоння України і приятливий для нашого поселення. Невеличка українська громада у Мейні зуміла зорганізуватись, поставила свою церкву, яка починає зосереджувати українське життя. Мистецька виставка Северина Борачка в цьому стейті — це перша нагода для української громади сказати про себе і виявити себе ширшій американській публіці того стейту. То ж і вартість цієї виставки нашого славного мистця не тільки в мистецькій якості експонатів, але й у культурній місії, яка стає рівночасно дипломатично - політичною. Рецензії на виставку Северина Борачка в бібліотеці в Оґасті, поміщені в американській пресі в самій Оґасті, та й в інших містах, як Портленд і Болт, популяризують творчість нашого мистця а разом з тим й українське ім'я.

„Життьовий мерідіян"

Серпень — „місяць пік", — пише Б. Рогоза, спеціяльний кореспондент „Молоді України" (часопис з 3 вересня) і пояснює: шляхи переповнені. На двірцях — вавилонське стовпотвоpіння. Їдуть і летять. Летять і їдуть. Випускники середніх шкіл.

Але багато, дуже багато цього року повертається додому. Міністер вищої та середньої спеціяльної освіти УССР Ю. Даденков ще раз повторив у своїй статті в цьому ж часописі: середня школа готує до вищої, однак вчитися у вузі (вищому навчальному закладі. — ред.) можуть далеко не всі.

Кореспондент Б. Рогоза, ніби ілюструючи ці слова, розповідає: — За відпливом — приплив: повернулися ті, хто не склав іспитів. У Тульчині на Вінниччині, наприклад, юнак або дівчина, першим ділом мусить піти до райвиконкому або райкому комсомолу. Там — комісія по трудовлаштуванню, штаб, що допомагає визначити життьовий мерідіян.

Куди ж він приводить дівчат і хлопців, цей життьовий мерідіян? У Тульчинську швацьку фабрику. Кореспондент читає список: Валентина Зеленська, Рая Кравець, Марія Пастух, Павлина Кравець... Дівчата з другої середньої школи. А завтра будуть з першої і третьої шкіл міста...

МИСТЦІ ІЛЮСТРУЮТЬ „УКАЗ"

Спілка Мистців України видала новий плякат, що його світлину подає часопис „Культура і Життя" з 4 вересня. Плякат-ілюстрація „указу" Москви: хуліґан, з рук якого випадає ніж і напис — „Приборкати паразитів, п'яниць, хуліґанів, бандитів".

Ділимося сумною вісткою
з Рідними, Приятелями й Знайомими,
що 14-го вересня 1966 року в Дітройті на 66 році життя
після тяжкої та довгої недуги, заосмотрена
Найсвятішими Тайнами, відійшла у Вічність
Найдорожча ДРУЖИНА, МАМА і БАБУНЯ

бл. п.

АННА НЕГАНІВ

бувша учителька народніх шкіл в Україні.
Похорон відбувся в суботу, 17-го вересня 1966 року з церкви Непорочного Зачаття Пресв. Діви Марії на кладовище Мт. Олівет в Дітройті.

Горем прибиті:
муж — МИКОЛА
дочка — ІРИНА з мужем КОНСТАНТИНОМ
внуки — РОМАН, ЮРІЙ і ІГОР
син — БОГДАН з дружиною ХРИСТЕЮ
внуки — ХРИСТОФОР і МАРКО
мама — МАРІЯ ФІК
брат — ЄВГЕН ФІК з дружиною ОЛЬГОЮ
сестри — СТЕФА, ІРИНА і ГАЛИНА
з родинами

Замість квітів на свіжу, далеку могилу
бл. п. ТЕКЛІ ГАЛАГІН-БЕЗУШКО
складаємо 10.00 долярів
на Український Католицький Університет у Римі.

Синові п. Мирославові Безушко, у днях Його безмежного горя, шлемо щире, глибоке співчуття.
Юрій, Ярослава і Ярко ГЕРМАНИ

У ДРУГУ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ
МОЙОГО НЕЗАБУТНЬОГО ЧОЛОВІКА

бл. п.

ІВАНА ВЕРБЯНОГО

СКЛАДАЮ 50.00 ДОЛЯРІВ
НА УКРАЇНСЬКИЙ КАТОЛИЦЬКИЙ
УНІВЕРСИТЕТ У РИМІ.

НАДІЯ — ДРУЖИНА

Посвячення пам'ятника в Зеебаху у Каринтії

14-го серпня посв'ячено в Зеебах'у в Каринтії, в Австрії пам'ятник українським робітникам каторжникам..

Друга світова війна нанесла великі втрати українському народові під час змагу брунатного і червоного імперіялізмів за геґемонію Европи. Ми втратили коло п'ятьох мільйонів найкращих людей. Знищено кількасот міст і кількадесять тисяч сіл. Не бракує і таких, в яких живих людей заорано землею.

Більше як три мільйони робітників примусово вивезено до Німеччини. Ловлено їх на церковних майданах, на торговицях або в сні. Силоміць розділено жінок від чоловіків, а дітей від батьків. Незавидна була їх доля. Найбільша їх частина гинула від американських бомб під руїнами фабрик, інші вмирали з голоду на сільських роботах, а ще інші гинули в карних таборах.

Місце, на якому збудовано пам'ятник — це цвинтар, на якому спочивають численні українські робітниці і робітники, яких знищила, або надмірна праця, або страшна хвороба в таборах. Ніхто і не був би знав про них, якщо б діти Матері України не були про них подбали.

Зараз по закінченні війни українська громада в Зеебах, поставила їм на честь тимчасовий, провізоричний пам'ятник, який за кілька літ розпався. Довгі літа була руїна. Перший, хто занявся цими могилами, був п. Турцевич, тепер у Швеції. Час до часу відправлялася панахида, але новим пам'ятником ніхто не інтересувався. Заміряла будову нового пам'ятника Управа Укр. Громади в Шпиталі, але тому, що збірка грошова не дописала, це діло залишили. Закордонні туристи гіршилися, що українці не дбають про своїх небіжчиків, а господар, власник загрозив, що заоре могили, якщо громада не побудує нового пам'ятника.

Не було нічого іншого діяти, як братися до діла, до будови пам'ятника укр. робітникам - каторжникам. Треба було постаратися про плян, який нашкіцував архітект п. Хомин. Треба було подбати про позволення від громади і староства на будову пам'ятника, на що треба було ждати майже цілий рік. Потім треба було зайнятися збіркою на пам'ятник, який коштує з посв'яченням 50 000 авст. шіл. Збірка тривала півтора року і більш менш стільки і призбиралося. Бракує ще фондів на браму.

Над створенням цього цвинтаря працювало чотири фірми,. а саме фірма будівляна, що викорчувала дерева, усунула старий, розвалений пам'ятник, переорала і зарівняла цвинтар; фірма огородницька, що обвела цвинтар живоплотом, засіяла травою і засадила шляхетні деревця і квіти; фірма цементова, що поклала і виложила цементовими плитками доріжку до пам'ятника; і фірма, що зробила з мармору пам'ятник і його поставила. Цвинтар є власністю Укр. Громади, а піклування ним перебрала на стало громада в Зеебодені.

Пам'ятник посвячено 14-го серпня. Був дуже гарний день і зійшлося багато людей. На це свято запрошено укр. православного священика на спільне посвячення о. Кардашенка. З Відня прибув д-р Дзерович, який приїхав сюди разом із своїми батьками, як відпоручники Братства св. Варвари у Відні. Був теж голова У.Ц.Д.А. д-р Наклович. Найчисленніше була заступлена громада з Кляґенфурту — близько 50 осіб. Вінків, які несли сумівці з Кляґенфурту, було шість. По панахиді, і посвячені промовляли: о. Д. Ковалюк — парох Каринтії, місцевий німецький парох, д-р Наклович і заступник громади Зеебоден. Посвячення закінчено піснею: „Видиш, брате мій ..."

Була це радісна, але рівночасно сумна хвиля, бо неодні діти очікують ще повороту своїх батьків з роботи в Німеччині, а вони вже кількадесяток років в сирій могилі. Неодна жінка шукає ще чоловіка через червоний хрест, а його вже 20 років нема між живими. Ніхто з родини не знає, як кінчили своє життя, як мерзли в холодних бараках — хоч було чим затопити, як терпіли болі, хоч було можна легко їм облекшити, як вмирали без найменшої духової потіхи; а як померли, то дзвони їм не дзвонили, хоч були; на звичайній ріллі, хоч був близько цвинтар. Яке воно трагічне!

Але ця трагедія, — це рівночасно частина історії не лише українських робітників, але і українського народу. Зі своїх могил кликатимуть їхні душі до світу: „Дайте волю людині, волю народам". З темних могил домагатися будуть безупинно від могучих цього світу: волі для поневолених народів, усунення колоніялізму, щоб кожний нарід закутий міг свобідно зажити на своїй рідній землі, при своїм ріднім уряді.

Тому ці могили і цей наш український цвинтар повинен бути дорогим для кожного українця. Невинні передвчасні жертви укр. робітників в Зеебах повинні жити вічно не тільки в пам'яті українського робітництва, але й цілого українського народу.

о. Д. Ковалюк
парох Стирії і Каринтії

„ЛИШЕ НАЦІОНАЛЬНОЮ СПІЛЬНОТОЮ ЗНАЙДЕМО ПРАВИЛЬНІ РОЗВ'ЯЗКИ"

(Продовження зі стор. 2-ої)

Але... але не раз вже чули ми про нашу загибіль, не раз уже „не було" нашої мови, і навіть поляки проголошували, що „за двадцять років не буде й сліду по русинах". Сталінові ще десь у 1937 р., а то й раніше, здавалося, що українська проблема покінчена. Що Україна покорена, зведена до стану колонії і провінції в духовому відношенні.

Так, фактично Україна є колонією Москви, не зважаючи на фасаду УССР. Так, Україна стоїть на рівні провінції в культурному відношенні, в сенсі політичної думки. Значна кількість провідних постів обсаджена чи то москалями, чи то малоросами модерного покрою. Але Україна не вмирає і не збирається вмирати. Нарід, що визрів у націю, має відчуття свого історичного призначення, своєї місії і завжди знаходить спосіб зберігати себе, боротися за своє майбутнє у всяких формах, при всяких обставинах, використовуючи кожну можливість. Ми бачили, як молодь двадцятих років, після упадку УНРеспубліки, пішла в комсомол України, щоб боротися в леґальних формах за відмосковлення України. Ми бачили, як письменники й культурні діячі лягли на хвилю режиму, щоб використати існуючі умовини для збереження національної думки й творчости. Ворог зрозумів це, і прийшов розгром провідних кадрів, а потім селянства, що було основним джерелом цих кадрів.

Розгромлене селянство рятувалось від голоду й смерти відпливом до міст і як-неяк, а війна застала українські міста з більшим відсотком українського населення, як це було під час революції 1917 року! Маси українського вояцтва в червоній армії пробували валити імперію масовим киданням зброї в 1941 р. Коли ж це скінчилося трагедією голодової смерти в таборах полонених, тоді нарід в різних формах поставив спротив німецькому окупантові. Неправильно було б думати, що тільки під примусом українці в совєтській армії били німецького окупанта, який заявив, що йде на повне знищення народів Сходу Европи. Німці захотіли стати нашим ворогом, і нарід з ними бився будь-чиєю зброєю.

Одночасно інша частина нашого народу використовувала і німецьку зброю, щоб творити основи збройної сили, яка могла бути потрібною. Ще інша частина патріотів брала будь-яку зброю і боролася проти обох окупантів одночасно. Це вживання зброї скинуло з нас полуду раба. Ми віджили від важких ударів, що їх зазнали під московською й іншими окупаціями. Після неймовірних утрат тридцятих років, нація знову віджила, почувши, що від ґвинтівки партизана тремтять вояки обох великих імперій. Когорти націоналістів 25 років тому понесли думку визволення, думку самобутности нації на широкі простори нашої незламної Батьківщини.

Усе це привело до такого струсу народних кадрів, що, не зважаючи на апокаліптичні втрати, Україна відчула себе знову не рабом, а скованим титаном. Коли війна закінчилася, українці, що були в червоній армії зуміли використати свої медалі, свій солдатський труд для оборони проти намірів Сталіна добивати Україну, що зачерпнула свіжого повітря в могутні груди. Біг історії використала Україна для того, щоб скинути зі себе страшний тягар страху перед режимом. Так звана відлига після смерти Сталіна прийшла не як дар Хрущова чи інших сатрапів, а як ствердження, що терор перестав діяти, що нікого вже не залякати соціяльним походженням, бо в усіх воно селянсько-пролетарське. Нікого вже не залякати відношенням до совєтської влади, бо більшість носила ордени або й рани, набуті в боротьбі в рядах совєтської армії.

В черговій стадії український нарід зважився на дальші кроки. Спротив русифікації пішов так далеко, що замовкли доказування необхідности „злиття націй", перестали говорити про „занікання національних мов". Молоде покоління домоглось реґабілітації майже всіх розстріляних письменників, і це дало змогу відновити культурний процес, брутально перерваний у тридцятих роках.

Не слід перебільшувати. Якщо можна говорити про відродження в Україні поезії, то не можна говорити про відродження політичної думки чи народження політичних організацій. Але — не одне відродження починалось від поезії. Маємо приклад І. Котляревського і його зовсім аполітичної „Енеїди". Це ворог розуміє часом краще від нас, і тому маємо приливи й відпливи, відпускання і прикручування гайки аж до арештів, які зовсім не вичерпуються арештуванням І. Світличного чи звільненням з праці І. Дзюби. Але фактом залишається, що молоде покоління в Україні, оте, що — здавалось би — мало бути зовсім „певне" для режиму й окупанта, виявляє зовсім виразний спротив, тримаючись можливо найближче леґальних форм, щоб не викликати репресій. Можна дискутувати цю методу, але чи Румунія або Польща не осягнули покощо більше, ак Мадярщина? Ми не проповідуємо непротивлення злу, ані шляху „еволюції" до визволення, але аналізуємо сучасний вияв спротиву України, якого форм ми не вибирали. Мусимо ствердити, що Україна бореться сьогодні за збереження біологічної субстанції, відклавши на другий плян справи ідеологічні й навіть політичні.

РОЗГОРТАЄМО СПОРТОВУ ПРАЦЮ

Двозмаг українських спортовців з литовськими у Шикаґо — це чергове розгорнення спор. праці нашої молоді, початки якої на тутешньому терені проявилися з понад 50 літ назад.

Перші спроби руханково-спортового життя на американсько - канадійському континенті почалися в Ню Йорку, де вже в 1907 р. засновано руханкове т-во „Гайдамаки". Слабше розвивалися порозкидані по ЗДА тов. „Січ", „Запорозька Січ" „Подільська Січ" та інші, що мали здебільша характер допомогових товариств. За прикладом рідних земель — у 1915 р. постало перше руханково-стрілецьке т-во „1 відділ Укр. Січових Стрільців", а за ним і інші відділи. 1916 р. на з'їзді у Ню Йорку створили вони централю „Січова Організація Українців у ЗДА" яка в 1920 р. мала бл. 60 відділів, з 3.000 членами. Централя організувала кілька „здвигів" — січові свята у 1917, 1918, 1923 рр., видавала свій орган „Січові Вісті" (1916-1925), підручники для вправ та ін., заснувала „Січовий Базар" і ін. З 1925 р. централя приняла назву „Гетьманська Січ" і перенеслася до Шикаґо, де існувала до 1940 р. тобто до початку воєнних дій ЗДА.

Молодь закарпатських українців створила місцевого значення сокільські відділи при допомогових т-вах „Соєдиненіє" і „Собраніє". Велику спортову працю в Америці розгорнула Укр. Ліґа Молоді, яка відбула в 1935 і 1936 р. свої „олімпіяди" за участю і канадійської української молоді.

Увагу молоді присвятив і „Укр. Народний Союз" який створив молодіжну „Бейзболеву ліґу" з 28 дружинами. Друга світова війна перервала дальший буйний — як на тодішний час — розвиток українського спортового життя зі шкодою для розвитку загальної централізації українського спорту.

КАНАДА

Не остала позаду ЗДА й українська молодь Канади. На передодні 1. св. війни почалися у Вінніпеґу перші спроби руханково-спортового життя серед шкільної молоді, які згодом організаційно оформилися при „Просвіті". 1922 р. постає у Вінніпеґу руханково - спортове т-во „Січ" воно дає почин закладати „Січові курені" по інших містах Канади. Рівночасно постають Укр. Стрілецькі Громади, парамілітарного характеру; ці Стрілецькі Громади організують змагання у малокаліброву стрілянні і пропагують його в окремій брошурці „Основи Стрілецького спорту" 1939; основують школу авіяції в Ошаві, і т.п.

З 1926 р. діє у Вінніпеґу Кан.-Укр. Атлетичний клюб, з 1929 р. Укр. футбольний клюб при Інституті „Просвіта".

Після II. св. війни центром спортового життя стає Торонто, де постають спортові т-ва з футбольним і іншими напрямками праці, постає Крайова Делеґатура УСЦАК. Помітно зростає й спортова праця у Монтреалі й ін. містах. Помітно зростає й загальне „спортування" серед українських молодіжних організацій.

НОВИЙ СТАН

З прибуттям найновішої еміґрації постав ряд нових спортових клюбів; на з'їзді в 1954 р. у Торонто вони об'єдналися у „УСЦАК" яка діє через свої „Делеґатури" — Союзи спортових товариств у Ню Йорку, Шикаґу й Торонто і зараз охоплює понад 50 спортових одиниць з приблизно 3.000 спортовців, з терену Америки і Канади. Як „Делеґатури" так і Централя відбувають реґіональні чи крайові змагання за першість, що притягають на старт сотні молоді і поважну кількість видців. І це одна з важливих виховних ділянок праці Централі та її Делеґаутр — Союзів; саме таке зґрупування української молоді з усіх закутків ЗДА та Канади є цим важливим виховним моментом, коли наша молодь має нагоду взаїмно себе пізнати, відчути силу зорганізованости. Ця організованість усіх наших спортових зусиль є потрібна саме тепер, коли УСЦАК намітив ряд зустрічей, одною з яких є змагання з Литовцями, що відбулися у червні ц. р. у Шикаґо.

Є. Ж.

● **Анна Луїза Стронґ**, американська ліва письменниця, що живе в Комуністичноу Китаї, висловила переконання, що колись на вулицях Ню Йорку появляться афіші й транспаренти за зразком китайських „червоноґвардистів". Таку вістку принесла офіційна югославська пресова аґенція, яка веде кампанію проти теперішнього войовничого курсу комунокитайського режиму.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНСОЮЗУ

НЕДІЛЯ, 9-го ЖОВТНЯ 1966 р.

ДІТРОЙТ, Міш. Місячні збори Б-ва св. І. Хрестителя — 292 Відд. о год. 1:30 по пол. в УНДомі. Проситься членів взяти участь у зборах. — В. Терлецький, гол., О. Рудницький, секр.

КЛІВЛЕНД — ПАРМА, Огайо. Місячні збори Т-ва ім. Ів. Франка — 334 Відд. о год. 1-ій по пол. в УНДомі при Вест 14-ій вул. Проситься членство взяти численну, участь. — Н. Задерецький, предс., І. Холодняк, рекр. секр., Стефанія Бохонок, фін. секр.

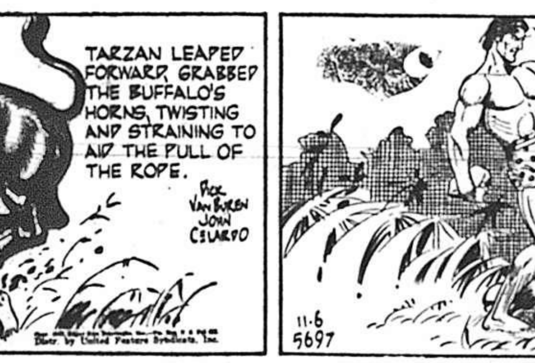
НЕДІЛЯ, 16-го ЖОВТНЯ 1966 р.

ГАМТРЕМК, Міш. Місячні збори Т-ва ім. М. Шашкевича — 94 Відд. о год. 2-ій по пол. в Укр. Дем. Клюбі при вул. Ґрелінґ 2376. Проситься всіх прибути на збори. — М. Бориськевич, рек. секр.

ТАРЗАН, ч. 5697. Тарзан - переможцем!

Тарзан скочив вперед, схопив буйвола за роги, крутячи і обертаючи ними, щоб силька тісніше зав'залася.

Швидко бестія впала, зломавши шию, а мавполюд відрізав їй хвіст загостреним каменем... на доказ своєї перемоги!